

УДК 330.322.3

А. В. Череп,

д. е. н., професор, Академік академії економічних наук України, декан економічного факультету, Запорізький національний університет

О. О. Коробов,

студент 4 курсу Запорізького національного університету, спеціальність "Фінанси і кредит"

СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВИХ УМОВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО- ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

A. Cherep,

Ph.D., Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Economics, Zaporizhzhahuan National University

A. Korobov,

4th year student of Zaporizhzhahuan National University, specialty "Finance and Credit"

CREATING AN ENABLING ENVIRONMENT FOR INVESTMENT AND ECONOMIC ACTIVITY IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

Сьогодні, незважаючи на значні ризики ведення бізнесу в аграрному секторі України і значний регуляторний тиск, все ж таки є підстави говорити про те, що вигоди в агробізнесі перевищують можливі витрати, пов'язані з цими ризиками. Зростаючий попит на продовольчу продукцію в світі не дає українському агропромислому комплексу (далі АПК) вибору — ми повинні розвиватися і заробляти на цьому.

Nowadays, despite the significant risks of doing business in the agricultural sector of Ukraine and considerable regulatory pressure, there is the reason to say that the benefits exceed the potential in agribusiness costs associated with these risks. The growing demand for food products in the world makes Ukrainian agricultural complex (the APC) the choice — we have to grow and earn a point.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, мультиплікативний ефект, державне приватне партнерство, кооперація, інтеграція, ринок, державний контроль, фінансово-кредитне плече.

Key words: agriculture, multiplier effect, public private partnership, cooperation, integration, market, state control, financial leverage.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сьогодні, незважаючи на значні ризики ведення бізнесу в аграрному секторі України і значний регуляторний тиск, все ж таки є підстави говорити про те, що вигоди в агробізнесі перевищують можливі витрати, пов'язані з цими ризиками. Зростаючий попит на продовольчу продукцію в світі не дає українському агропромислому комплексу (далі АПК) вибору — ми повинні розвиватися і заробляти на цьому.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Про стан інвестиційного клімату в Україні і ділових очікувань досить красномовно говорять різноманітні рейтинги. Нещодавно виш-

ло в світ загальне дослідження Світового банку і ІФС щодо умов ведення бізнесу в 185 країнах світу (Doing Business — 2013) [7]. Перші місця рейтингу займають Сінгапур, Гонконг, Нова Зеландія, США — країни, відомі своєю привабливістю як для ведення бізнесу, так і для проживання. Україна в цьому рейтингу займає 137 місце і прирівнюється за легкістю ведення бізнесу до таких країн, як Лесото (на півдні Африки), Філіппіни, Палестинська Автономія (Сектор Газа і Західний берег річки Йордан). Таке сусідство досить однозначно говорить про складність ведення бізнесу в Україні.

Нами виділено, такі основні проблеми сучасного стану ведення аграрного бізнесу в Україні, а саме:

1. Підвищення конкурентоспроможності та продуктивності аграрного виробництва є однією з головних цілей аграрної політики України [1]. Разом з тим, брак капіталу є одним з головних перешкод для досягнення цієї мети. Українські сільгоспвиробники лише на 48—66 % забезпечені сільгосптехнікою для своєчасного проведення польових робіт; близько 80 % техніки застаріло і потребує негайної заміни. Такий стан справ породжує значний попит на сучасну сільгосптехніку та обладнання, і статистика чітко фіксує постійне зростання закупівель сільгосптехніки і устаткування. Тим не менш, та ж статистика свідчить про те, що українські сільгоспвиробники віддають перевагу імпортній, а не вітчизняній сільгосптехніці та обладнанню. Незважаючи на це, уряд за допомогою різноманітних програм підтримує закупівлю виключно вітчизняної сільгосптехніки і устаткування. Іншими словами, в умовах обмеженого доступу до кредитних ресурсів уряд фактично змушує сільгоспвиробників купувати техніку гіршої якості. Особливо це стосується малих і середніх сільгоспвиробників, для яких доступ до кредитних ресурсів найбільш важкий. Варто зазначити, що якість техніки та обладнання автоматично переходить у меншу, ніж можливу, продуктивність, недоотримані доходи і менші обсяги інвестицій. Тобто держава підтримує неефективного виробника сільгосптехніки, не роблячи нічого для підтримки потенційно конкурентоспроможного та експортно-орієнтованого сільгоспвиробника.

2. Україна використовує застарілу, негнучку і надмірно складну систему контролю безпеки і якості харчової продукції. Така система не гармонізована з міжнародними практиками, не відповідає вимогам СОТ і не визнається переважною більшістю країн світу. Відповідно, ми не можемо експортувати свою продукцію на величезний і платоспроможний ринок Європейського Союзу. Та найголовніше — діюча система не забезпечує ефективного контролю безпеки і якості харчової продукції для населення України. Така негнучка, застаріла і надмірно складна система призводить до значних витрат з боку бізнесу. Згідно з оцінками ІФС, витрати на дотримання вимог системи для типового експортно-орієнтованого ланцюжка поставок молокопродуктів в Україні склали 2,24 млн дол США в 2012 році. Екстраполюючи ці витрати на весь молочний комплекс, в сукупності отримуємо 38—49 млн дол. США витрат, що еквівалентно приблизно 9 % обсягу експорту молочної продукції України в 2012 році. Це

істотно підриває експортний потенціал продукції АПК України, а також конкурентоспроможність сектора. Досвід країн з розвинутою економікою свідчить про те, що адекватного рівня безпеки харчових продуктів можна досягти і без обмежуючих, негнучких і адміністративно обтяжливих процесів [7].

Певні кроки в напрямі реформування здійснюються. Однак цього явно не достатньо, і темпи реформ у цілому досить повільні.

3. До недавнього часу всі зовнішньоекономічні контракти на експорт сільськогосподарської продукції мали обов'язково реєструватися на Аграрній біржі України. Без відповідного документа сільгосппродукцію не можна було експортувати. У цілому, витрати на реєстрацію зовнішньоекономічного контракту на Аграрній біржі становили в середньому 0,15—0,2 % від вартості контракту. За оцінками ІФС, сукупні витрати експортерів на ці дві процедури склали близько 90 млн грн. в 2012 році. При цьому функція Аграрної біржі та зареєстрованих на ній брокерів зводилася лише до посвідчення вже існуючих контрактів, без будь-яких зворотних зобов'язань щодо гарантування виконання контрактів, поставок і т.п. Враховуючи специфіку відносин і ціноутворення в ланцюгу постачань продукції в зерновому й олійному секторах, такі витрати перекладалися на плечі сільгоспвиробників у формі більш низьких закупівельних цін. Іншими словами, сільгоспвиробники недоотримували приблизно 3—4 грн. на кожній тонні зернових і 7—8 грн. на кожній тонні олійних. Таким чином, знову бачимо абсолютно відверту протидію розвитку аграрного сектора. Однак ми зазначаємо, що обов'язкова реєстрація була скасована відповідною постановою уряду в листопаді минулого року [6].

4. В Україні, на відміну від інших країн, існує обов'язкова сертифікація зерна та обов'язкова сертифікація зернових складів. Бізнес вже давно вимагає скасування цих обтяжливих і непотрібних з точки зору безпеки процедур, які збільшують собівартість виробництва зерна в Україні, але результатів поки що немає.

5. Згідно із Законом України "Про захист рослин", кожна партія засобів захисту рослин (зазвичай це 10—20 тонн) — підлягає обов'язковому тестуванню на відповідність певним якісним показникам. Ми підраховали, що враховуючи кількість наявних лабораторій, які можуть виконувати необхідне тестування, і загальний обсяг щорічного імпорту ЗЗР, цим лабораторіям потрібно було б тестувати річний обсяг імпорту протягом 7 років! Зрозуміло, що

тестування перетворюється на формальну процедуру.

6. У листопаді 2012 року були внесені зміни до деяких законів України щодо відновлюваної енергетики. Ці зміни, зрештою, дозволили застосувати "зелений тариф" до електроенергії, виробленої з відходів тваринництва — на наш погляд, це може стати додатковим джерелом прибутку для сільгоспвиробників. Тим не менш, встановлено вимоги щодо питомої ваги сировини, матеріалів, основних засобів, робіт та послуг українського походження у вартості будівництва відповідного об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з біомаси, на рівні 50%. Ми вважаємо, що ця концепція є абсолютно нереальною, оскільки в Україні просто не виробляється необхідне обладнання.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Основною метою реформи є підвищення потенціалу агропромислового комплексу України на міжнародному ринку та відповідно залучення додаткового капіталу у досліджувану сферу з-за кордону.

Основним завданням реформи є створення сприятливих умов для:

- інвестицій в післязбиральної обробки і зберігання сільгосппродукції;
- введення сучасних принципів безпеки харчової продукції;
- реєстрації сільськогосподарських виробничих ресурсів;

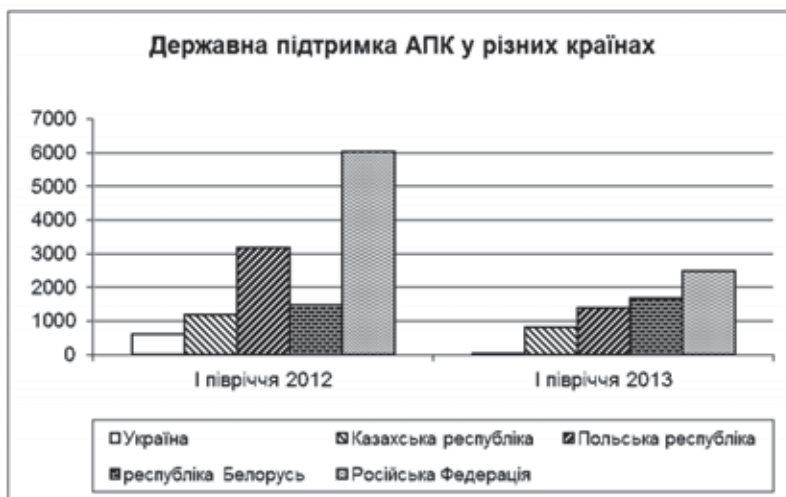

Рис. 1. Порівняльний аналіз обсягів державної підтримки АПК у різних країнах світу

— фактивного використання ресурсів та енергоефективності підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Все вищевикладене об'єднує один найсуттєвіший фактор — дефіцит фінансових ресурсів в сільському господарстві. Ми можемо стверджувати, що для поліпшення досліджуваного середовища потрібно спростити державний контроль за агропромисловим комплексом та відмінити ряд обтяжувальних податків. Проте, навіть за таких умов суб'єкти господарювання не відчують значного економічного ефекту. Цю проблему необхідно вирішувати як за рахунок будівництва об'єктів на умовах державного приватного партнерства, так і коштів, що залу-

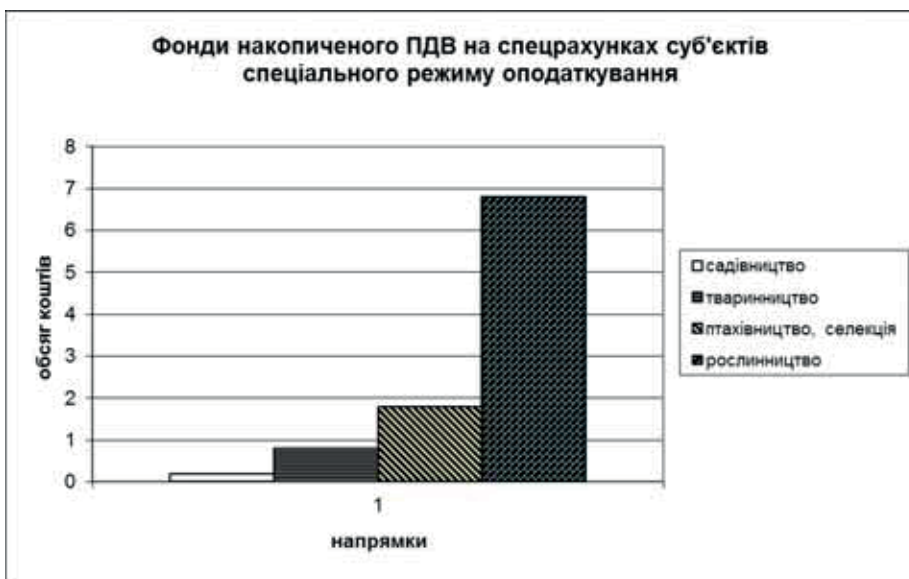

Рис. 2. Аналіз структури фондів накопиченого пільгового ПДВ на спец рахунках підприємств за галузевою структурою АПК

чаються на конкурсній основі з боку зацікавлених інвесторів.

Наведені на рисунку 1 дані наочно свідчать про фактор дефіциту фінансових ресурсів. Державна підтримка АПК в Україні на I півріччя 2012 року становила лише 750 млн дол. У той же час в Білорусі цей показник вдвічі більший. Такі дані можна прослідкувати в показниках підтримки АПК на одну особу та один гектар ріллі. Менш того, прослідковується значний регрес за аналогічний період поточного року.

Суми коштів ПДВ сільгоспвиробників за різними напрямками діяльності накопичуються непропорційно, зважаючи на специфічні властивості діяльності, що прослідковується на рисунку 2. А відтак, чинна система не забезпечує можливості перерозподілу фінансового ресурсу у відповідності до потреб пріоритетних напрямів [8].

За висновками експертів, стартовий капітал для фінансування повного технологічного процесу по нарощуванню обсягів агровиробництва повинен становити близько 100 млрд грн. Оборотних коштів у учасників ринку не вистачає. Потреба в значних обсягах коштів і надто малі потужності українських банків не дають можливості останнім резервувати кошти для видачі сільгоспвиробникам гарантій по кредитах. На сьогоднішній день механізм бюджетного фінансування здатен забезпечити не більше 10—20% загальної потреби.

Система податкового стимулювання сільгоспвиробника в новому Податковому кодексі у вигляді пільги по сплаті ПДВ не забезпечує створення адекватного фінансового ресурсу для реалізації програм розвитку галузі за пріоритетними напрямками.

Для вирішення цих проблем ми пропонуємо такий механізм Державного приватного партнерства, що передбачає створення Регіонального агентства з організації та планування держзамовлень для концентрації, розробки інвестиційних проєктів та контролю їх виконання.

Рис. 3. Умови розвитку різних форм кооперації інтеграції в аграрному секторі регіонів України

Для розвитку кооперації та інтеграції в аграрному секторі України необхідно забезпечення ряду умов, які наочно наведені на рисунку 3.

Розвиток кооперації та інтеграції великих сільськогосподарських і переробних підприємств — найважливіша умова забезпечення сталого розвитку не тільки цих двох сфер, а й соціальної стабільності за рахунок залучення в процес продовольчого забезпечення основної маси господарств населення (які забезпечують до 50% виробництва сільгосппродукції) [5, с. 213].

Обґрунтування доцільності реформування та розкриття основних переваг реформи. Сталий розвиток регіону передбачає ефективне економічне зростання, соціальну стабільність

Рис. 4. Умови досягнення сталого розвитку аграрного сектора

і екологічну безпеку. Вихід на траєкторію регіональної стійкості багат в чому визначається вихідними (стартовими) соціально-економічними умовами, здійснюваної фінансової та інституційної політикою федеральних і регіональних влад і обгрунтованим вибором пріоритетів. При цьому, для досягнення сталого розвитку необхідно забезпечення в аграрному секторі ряду умов, наведених на рисунку 4.

Розглядаючи концептуальні підходи до обгрунтування пріоритетів, які забезпечують сталий розвиток аграрної сфери регіону, ми виходимо з базових пріоритетів, що формують основу стабільної продовольчої забезпеченості (рис. 4).

Механізм проведення реформи.

Використання механізмів і форм ДПП можливо при здійсненні певних інституційних перетворень, що вимагають особливих підходів не тільки в правовому плані, але і в плані створення центру управління розвитку форм державного приватного партнерства на регіональному рівні, що забезпечують координацію його діяльності як регіональний орган управління (рис. 5).

У цьому зв'язку в роботі обгрунтовується необхідність створення в Україні особливих агропромислових зон. Доцільність створення особливих агропромислових зон в Україні обумовлена конкурентними перевагами одних регіонів над іншими.

Особлива агропромислова зона покликана

Таблиця 1. Основні організаційно-економічні аспекти удосконалення системи розміщення державного та муніципального ринку держзамовлення

№№ п/п	Організаційно-економічні аспекти
1.	Покласти управління всією роботою, пов'язаною з держзамовленнями на новоутворене Регіональне агентство з організації та планування держзамовлень, сконцентрувавши у нього всі фінансові ресурси і здійснення наскрізної системи моніторингу і контролю.
2.	Створити наскрізну системи моніторингу і контролю на рівні регіонів, що охоплює весь ланцюг контрагування: планування, розміщення, реалізація, моніторинг, приймання результатів і контроль виконання.
3.	Зобов'язати фірми, що претендують на держзамовлення, представляти дворічний баланс задля уникнення участі в конкурсі фірм одноденок.
4.	Перевіряти фінансовий стан фірми перед укладанням контракту, зокрема вартість її активів і заставного майна та матеріально-технічної бази для виконання замовлення.
5.	Ввести спеціальний регламент, що дозволяє арбітражним судам в короткий термін вирішувати проблеми розірвання контрактів, при їх невиконанні і зриві термінів робіт

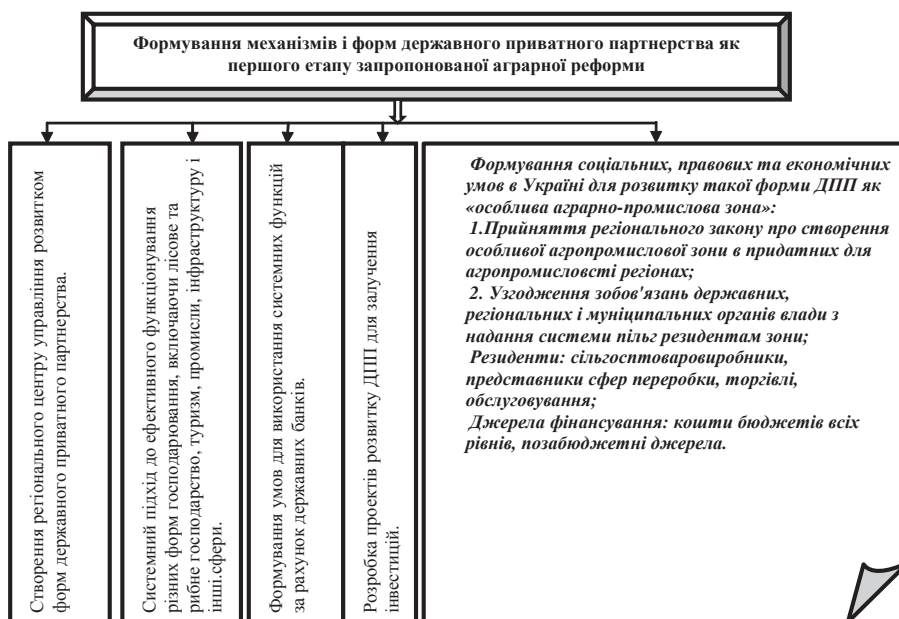

Рис. 5. Особливості механізму проведення реформи АПК

забезпечити залучення інвестицій за рахунок системи пільг з податків, митних зборів і створення інфраструктури за рахунок бюджету. Тобто на особливу аграрну зону (ОАЗ) поширюються всі пільги, які здійснюються відповідно до законодавства для особливих економічних зон. Це звільнення від сплати резидентами зони податку на землю, на майно, на транспорт, податку на прибуток в частині відрахувань до регіонального бюджету, субсидування регіональним бюджетом процентної ставки за кредитами. Важливим структуроутворюючим елементом особливої агропромислової зони виступає можливість визнання її учасників консолідованою групою платників податків і, як наслідок, можливість ведення консолідованого обліку, звітності та балансу. Йдеться про інтегровані об'єднання всередині зони з виробництва, наприклад, молока, його заготівлі, переробці та реалізації готових продуктів. Такі ж інтегровані об'єднання виникають по м'ясу, овочам, переробки кукурудзи та інших продуктів.

Окремо необхідно прийняти Закон України про формування економіко-правових умов в Україні для розвитку такої форми ДПП, як особливі агропромислові зони в регіонах з певними природно-економічними умовами та узгодження зобов'язань державних і

Рис. 6. Фінансова складова механізму проведення реформи АПК

регіональних органів влади з надання системи пільг резидентам зони.

Забезпечення сталого постачання населення республіки продуктами харчування в тому асортименті, який дозволяють виробляти природні умови та введення обліку і жорсткого контролю за витрачанням бюджетних коштів. Важливим аспектом виступає централізація в рамках агентства закупівель для потреб регіону. Також виникають складності з інфраструктурою організації держзакупівель (холодильники, склади, транспорт та ін.). Цю проблему слід вирішувати як за рахунок будівництва об'єктів на умовах державного приватного партнерства (ДДП), так і коштів, що залучаються на конкурсній основі з боку зацікавлених організацій. Наведені аспекти відображені в таблиці 1.

Другий етап реформи носитиме суто фінансовий характер, що показано на рисунку 6.

Ми пропонуємо такі заходи реформування моделі державного фінансування.

1. Стартовий ресурс складатиме 5—7 млрд грн. — що приблизно дорівнює 50% обсягів накопиченого пільгового ПДВ на спецрахунках суб'єктів спеціального режиму оподаткування.

2. 2013—2015 рр. є періодом освоєння фінресурсу у обсязі 50—70 млрд грн., що формується за рахунок використання фінансово-лізингового плеча, залучивши ряд таких фінансових інструментів, як механізм рефінансування НБУ, механізм державних гарантій, лізингові програми, міжнародні фінансові інструменти.

3. У період 2015—2020 рр. прогнозується мультиплікація ресурсу та погашення зобов'язань за користування ним.

Використання такого механізму можна побачити на рис.

1. Кабмін та Мінагропрод визначають стратегію використання ресурсу у вигляді накопичених обсягів коштів на спецрахунку суб'єктів спеціального режиму оподаткування та здійснюють експертний відбір пріоритетних проектів.

2. У свою чергу, Регіональне агентство:

— реалізує визначену стратегію через надання права розподілу коштів накопиченого пільгового ПДВ на спецрахунку агентства для фінансування визначених пріоритетних проектів, оскільки членами агентства є підприємства — суб'єкти спеціального режиму оподаткування;

— відкриття спеціального єдиного накопичувального рахунку (контроль за наповненням і збором ПДВ);

— надання коштів на будівництво об'єктів інфраструктури за пріоритетними напрямками (під бізнес-план), які пройшли експертний відбір;

— часткове відшкодування коштів за реалізованими проектами, лізингові програми;

— створення системи фінансово-кредитного ресурсу, використовуючи принцип "кредитного плеча", контроль за використанням фінансово-кредитного ресурсу.

Формула фінансування носитиме такий зміст:

— 25—30% коштів на реалізацію програми становитиме компенсація адміністративних витрат на супроводжувальні та консультаційні процедури;

— 70—75% — фінансування проекту за рахунок ДПП на безповоротній основі та інвес-

Таблиця 2. Внесення змін до Постанови КМУ від 12.01.11 № 11 "Про затвердження Порядку акумулювання сільськогосподарськими підприємствами сум податку на додану вартість на спеціальних рахунках, відкритих у банках"

Чинна редакція	Наша пропозиція
4. Сума податку на додану вартість, що акумулюється на спеціальному рахунку, не підлягає вилученню до державного бюджету і використовується сільськогосподарським підприємством відповідно до пункту 209.2 статті 209 Кодексу (2755-17), а починаючи з 1 січня 2018 р., перераховується на поточний рахунок сільськогосподарського підприємства. У разі нецільового використання суми податку на додану вартість сільськогосподарське підприємство несе відповідальність відповідно до законодавства.	4. Сума податку на додану вартість, що акумулюється на спеціальному рахунку, не підлягає вилученню до державного бюджету. П'ятдесят відсотків зазначеної суми спрямовується на окремий єдиний спеціальний рахунок, відкритий уповноваженим органом при Регіональному агентстві з організації та планування держзамовлень для фінансування пріоритетних програм розвитку галузі АПК спеціальних агропромислових зон. Відбір проектів по визначених напрямках здійснюється агентством України після проведення експертизи таких проектів. П'ятдесят відсотків накопиченої суми використовується на виробничі потреби сільськогосподарським підприємством відповідно до п. 209.2 статті 209 Кодексу (2755-17), а починаючи з 1 січня 2018 р., перераховується на поточний рахунок сільськогосподарського підприємства. У разі нецільового використання суми податку на додану вартість сільськогосподарське підприємство несе відповідальність відповідно до законодавства.

тицій, які, у свою сергу, становитимуть 25—40% питомої ваги даного пункту.

Така пропозиція буде мати ряд позитивних наслідків.

Для галузі це можливість отримати додаткові інвестиції від іноземних партнерів в формі технологій і обладнання; також залучатимуться значні кошти вітчизняних фінансових установ, що призводить до мультиплікативного ефекту.

Для учасника ринку лізингові платежі формуватимуться з прибутку підприємства до його оподаткування на протигагу механізму отримання кредиту за рахунок фонду розвитку підприємства, що формується з прибутку вже після його оподаткування.

Для першочергового реформування системи необхідно внести такі зміни у законодавстві:

внесення змін до п. 209.2 ст. 209 Податкового кодексу України, а саме:

— в абзаці 1 п. 209.2 статті 209 слова "та повністю", "для інших виробничих цілей", "Зазначені суми податку" виключити [3];

— внесення змін до Постанови КМУ від 12.01.11 № 11 "Про затвердження Порядку акумулювання сільськогосподарськими підприємствами сум податку на додану вартість на спеціальних рахунках, відкритих у банках", виклавши п. 4 Порядку в редакції, наведеній у таблиці 2 [2].

Термін проведення реформи має становити не менш ніж 10 років. Це пояснюється тим, що суб'єкти господарювання, які займаються аграрною діяльністю, мають короткотривалий капіталооборот, але, з другого боку, становлення "на ноги" аграріїв малого та середнього

Рис. 7. Кореляційне прогнозування наслідків запропонованої реформи

бізнесу вимагає підготовки фахівців технічних напрямів, що займає 4—5 років навчання.

ВИСНОВКИ

На основі кореляційного прогнозування можна стверджувати, що запропоновані заходи будуть носити хоч і не гіперболічний, однак зростаючий характер. Така тенденція прослідковується на рисинку 7.

Ми можемо підсумувати, що економіка України за своєю структурою наближається до структури західних економік, де переважну частку в структурі ВВП займає сфера послуг. На момент розвалу СРСР сфера послуг у структурі ВВП займала лише 26% і зросла майже до 75% у 2012 році. Разом з тим, частка сільського господарства впала з 22% у 1991 році до 8% ВВП в 2012 році [6]. Тим не менш, можна помітити, що темпи інвестування в сільське господарство (співвідношення інвестицій в основний капітал до секторальної доданої вартості) значно перевищують темпи інвестування в промисловість і сферу послуг. Це говорить про зростаючу привабливість інвестицій в сільське господарство протягом останнього десятиліття.

Література:

1. Закон України "Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року" від 18.10.2005 № 2982-IV / Верховна Рада України // Голос України. — 16.11.2005. — № 217.

2. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку акумулявання сільськогосподарськими підприємствами сум податку на додану вартість на спеціальних рахунках, відкритих у банках": від 12.01.2011 р., № 11 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/11-2011-%D0%BF>

3. Податковий кодекс України № 2755 від 02.12.2010 р. // Офіційний вісник України. — 2010. — № 92. — Том 1. — Ст. 3248.

4. Хенс Л. Социально-экономический потенциал устойчивого развития / Хенс Л. — Суми: ИТД "Университетская книга", 2007. — 1120 с.

5. Лендъел М. Институализация процесів регіонального розвитку у країнах Центральної Європи. Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / Лендъел М. — Київ: Логос, 2008. — 820 с.

6. Doingbusiness analyses [Електронний ресурс] / Doing Business 2013, Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises. — Режим

доступу: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2013>

7. IFC international [Електронний ресурс]. — ПРОЕКТ IFC "Безопасность пищевой продукции в Украине". — Режим доступу: http://www1.ifc.org/wps/wcm/connect/RegProjects_Ext_Content/IFC_External_Corporate_Site/UFSP_HomeRU

8. Міністерство аграрної політики України [Електронний ресурс] / Звітування Міністерства аграрної політики України за 2012—2013 рр. — Режим доступу: http://minagro.gov.ua/dostup-do-publichnoi-informacii?tid_hierachy=29

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (18.10.2005), The Law of Ukraine " On the Fundamentals of State Agricultural Policy for 2015 ", Golos Ukrainy, vol. 217

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (12.01.2011), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of storage farms amounts of VAT on special accounts opened at banks"" , available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/11-2011-%D0%BF>. (Accessed 22 September 2013).

3. Cabinet of Ministers of Ukraine (02.12.2010), "Tax Code of Ukraine", Ofitsijnyj visnyk Ukrainy, vol. 1., p. 3248.

4. Hens L. (2007), Sotsyal'no-ekonomycheskyj potentsyal ustojchyvoho razvytyia [Socio-economic capacity of sustainable development], YTD "Unyversytetskaia knyha, Sumy, Ukraine

5. Lend'el M. (2008), Instytualizatsiia protsesiv rehional'noho rozvytku u krainakh Tsentral'noi Yevropy. Rehional'na polityka v krainakh Yevropy. Uroky dlia Ukrainy [Institutionalization processes of regional development in Central Europe. Regional policy in Europe. Lessons for Ukraine], Lohos, Kyiv, Ukraine

6. Doingbusiness analyses (2013), "Doing Business 2013, Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises", available at: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2013>, (Accessed 22 August 2013).

7. IFC international (2013), "Project IFC about the safety of food production in Ukraine", available at: http://www1.ifc.org/wps/wcm/connect/RegProjects_Ext_Content/IFC_External_Corporate_Site/UFSP_HomeRU, (Accessed 22 August 2013).

8. Ministry of Agrarian Policy of Ukraine (2013), "Reporting to the Ministry of Agrarian Policy of Ukraine for 2012-2013 years", available at: http://minagro.gov.ua/dostup-do-publichnoi-informacii?tid_hierachy=29

Стаття надійшла до редакції 27.09.2013 р.